

Uit: *The Boy, the Mole, the Fox and the Horse*

gezet. Therapeuten gebruikten hem om te laten zien dat het goed kan zijn je kwetsbaarheid te tonen. Ziekenhuizen overal ter wereld plakten de prent op de muur en in het leger werd hij gebruikt voor soldaten met PTSD. Al snel volgde het boek, dat zou uitgroeien tot een ongekende klapper. De combinatie van tekst en tekeningen bleek onweerstaanbaar. Alleen al in het Verenigd Koninkrijk werden meer dan twee miljoen exemplaren verkocht. Dat succes houdt volgens sommigen verband met de Brexit. De grote verdeeldheid en onzekerheid waarmee die gepaard ging zouden de behoefte aan een troostend sprookje kunnen verklaren. Inmiddels zijn er wereldwijd meer dan 5,5 miljoen exemplaren gedrukt – de Nederlandse versie werd vertaald door Arthur Japin – dus de fabel blijkt ook in landen zonder Brexit aan te slaan. Nu heeft Mackesy zijn boek bewerkt tot een animatiefilm van een half uur, vanmiddag te zien op BBC 1. Daaraan voorafgaand vertoont BBC 2 een documentaire waarin Mackesy vertelt over de ontstaansgeschiedenis van zijn boek. ‘Alle vier de personages tegenwoordigen verschillende delen van dezelfde persoon,’ vertelde de tekenaar aan *The Guardian*: ‘de nieuwsgierige jongen; de mol die enthousiast maar een beetje hebzuchtig is; de vos die gekwetst is en zich heeft teruggetrokken, die wantrouwig is maar toch mee wil doen; en het paard dat het wijste en diepste deel is van een mens, de ziel.’

COLIN VAN HEEZIK

In het appartement van de Rotterdamse Ma'MaQueen is het op kerstavond een zoete inval van biologische én gekozen gezinsleden.

2Doc: Mama

► NPO 2, 21.45-22.50 UUR

DE programmering vol gelukkige gezinnetjes aan de kerstdis (*Huis vol met kerst, Kerst met de Meilandjes*) suggereert misschien iets anders, maar het kerngezin is mislukt. Althans, dat is wat David Brooks stelt in zijn essay *The nuclear family was a mistake* (2020) in het Amerikaanse tijdschrift *The Atlantic*. Even leek het allemaal te werken. Van 1950 tot 1965 daalden de echtscheidingscijfers, stegen de vruchtbaarheidscijfers en leken tweeoudergezinnen er fantastisch aan toe te zijn: blozend en welvarend. In deze jaren vormde zich een cultus rond dit type familie. Bekijk een willekeurige reclame voor bijvoorbeeld een medisch bedrijf, een reisbureau of een autoverzekeraar, en je realiseert je dat de familie Perfecto – grijnzende vader, serene moeder, een perfect verzorgd meisje en een guitig jongetje – nog steeds springlevend is. Toch gaat het leven van een door bloedband verbonden minisamenschooling niet over rozen. Zo maakte de verschuiving van grote, onderling verbonden families, zoals eens het ideaal was, naar kleinere, op zichzelf staande kerngezinnen ouders en kinderen kwetsbaar voor tegenslag. En familiebanden mogen dan hecht zijn, ze kunnen ook als een keurslijf voelen. De mensen uit de kleurrijke documentaire *Mama* van regisseur Esmée van Loon (1996) weten daar alles van. De moeder van Odette ‘Xtra Xceptit’ bleef

Fantasy Fuckface

maar doordrammen over haar gewicht. Het beschadigde haar zelfbeeld. De vader van ‘Fantasy Fuckface’ vindt dat ze zich niet mannelijk mag gedragen, maar ook vooral niet te vrouwelijk. De ouders van Aff ‘Licka Lolly’ Shafit kunnen maar niet accepteren dat hun zoon op mannen valt. Toch vonden zij, samen met drie andere volwassen ‘drag-kinderen’, een veilige haven in het appartement van de Rotterdamse dragqueen Ma'MaQueen. De vorm van dit Rotterdamse ‘gekozen gezin’ vindt zijn oorsprong in het San Francisco van de jaren tachtig. Veel homo's en lesbiennes waren getraumatiseerd door de aids crisis en vreemd geraakt van hun biologische familie. Het bracht hen samen op een manier die verder en dieper gaat dan alleen een

comfortabele woonsituatie. Ze werden, zoals antropologen zeggen, ‘fictieve verwanten’ – een proces dat het Britse *It's a Sin* (2021) op ontroerende wijze in beeld bracht. In een van de grappigste scènes uit *Mama* blazen de zes ‘zussen’ en hun moeder een sleetse familie-traditie nieuw leven in. In vol ornaat – torenhoge naaldhakken, dragmake-up, zeemeerminhaar, glitterjurk, blauwe baard – schafte ze een kerstboom aan bij een lokaal tuincentrum. Om vervolgens vrolijk kibbelend de boom in een te kleine Skoda te proppen. Zorg voor een grote, warme groep mensen om je heen, luidt de kerstboodschap. Want van je familie – of die nu traditioneel is, zelfgekozen, of een mix van dat alles – moet je het hebben.

MEREL VAN OMMEN